

NÂNG CAO CÔNG TÁC GIÁO DỤC CHÍNH TRỊ TƯ TƯỞNG CHO SINH VIÊN TRONG TÌNH HÌNH MỚI

Nguyễn Quốc Chiến, Lưu Văn Mạnh
Trường Đại học Vinh

Tóm tắt: Giáo dục chính trị tư tưởng cho SV trong tình hình mới là yêu cầu quan trọng, góp phần tích cực cho sự nghiệp phát triển đất nước và bảo vệ tổ quốc Việt Nam. Đây là nhiệm vụ thường xuyên của các trường đại học, cao đẳng nhằm tạo ra các thế hệ SV vừa giỏi chuyên môn vừa có lòng yêu nước.

Từ khóa: Chính trị tư tưởng, giáo dục chính trị tư tưởng, SV.

ENHANCING POLITICAL IDEOLOGY EDUCATION FOR STUDENTS IN THE NEW CONTEXT

Nguyen Quoc Chien, Luu Van Manh
Vinh University

Abstract: Educating students in political ideology in the new context is an important requirement that contributes positively to the development of the country and the defense of the Vietnamese homeland. This is a regular task for universities and colleges aimed at producing generations of students who are both skilled in their fields and possess a strong love for their country.

Keywords: Political ideology, political ideology education, students.

Nhận bài: 08/11/2024

Phản biện: 29/11/2024

Duyệt đăng: 03/12/2024

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Trong thời đại Cách mạng Công nghiệp 4.0 với sự phát triển mạnh mẽ, đổi mới từng ngày của đất nước, SV Việt Nam với nhiệt huyết và khát khao cống hiến, khẳng định bản thân, nhanh nhẹn, sáng tạo và nhạy bén với những kiến thức mới. Luôn thể hiện tư tưởng khát vọng hoài bão xây dựng đất nước bằng những hành động thiết thực trong sinh hoạt, học tập, rèn luyện, lao động sản xuất sống gương mẫu và trách nhiệm với cộng đồng. Đa số SV có lập trường chính trị vững vàng có niềm tin mạnh mẽ và lý tưởng cao đẹp của chủ nghĩa xã hội, tin tưởng vào sự lãnh đạo của Đảng, sự quản lý của nhà nước.

Tuy nhiên, bên cạnh đó vẫn còn một bộ phận SV phai nhạt lý tưởng cách mạng, bản khoán giao động niềm tin vào sự lãnh đạo của Đảng, suy thoái về đạo đức, lối sống, mắc tệ nạn xã hội, vi phạm pháp luật, bị các những tư tưởng xấu tác động như lối sống thực dụng, thờ ơ với những vấn đề chính trị xã hội, ích kỷ, lười biếng. Không cố gắng trong học tập và rèn luyện, dễ bị các đối tượng xấu lôi kéo, xúi dục.

Từ những thực tế đó cho thấy, việc tăng cường

giáo dục chính trị tư tưởng cho SV được coi là nội dung quan trọng, cần được quan tâm đặc biệt. SV là đối tượng được đào tạo để trở thành đội ngũ chủ lực phục vụ cho sự nghiệp xây dựng và bảo vệ đất nước.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Vai trò của giáo dục chính trị tư tưởng cho SV

Giáo dục chính trị tư tưởng nhằm trang bị thế giới quan, phương pháp luận khoa học của chủ nghĩa Mác - Lênin cho SV để tiếp thu các khoa học chuyên ngành hiệu quả và vận dụng vào cuộc sống. Chủ nghĩa Mác - Lênin là học thuyết về nhận thức và cải tạo thế giới, về những quy luật phát triển tự nhiên, xã hội và tư duy con người, về những con đường, cách thức cách mạng lật đổ chế độ bóc lột và xây dựng chế độ cộng sản chủ nghĩa, trong đó hình thành các nhân cách phát triển tự do. Do đó, thông qua giáo dục chính trị tư tưởng, nhà trường trang bị cho SV kiến thức cơ bản về chủ nghĩa Mác - Lênin, để họ có quan điểm đúng đắn. Giáo dục chính trị tư tưởng giúp SV nắm rõ đường lối đổi mới của Đảng, xây dựng niềm tin và thúc đẩy hành động, góp phần vào sự nghiệp đổi

mới của Đảng ta trong giai đoạn cách mạng mới. Những quan điểm, chủ trương của Đảng được Nhà nước thể chế hóa thành pháp luật để quản lý xã hội, mọi cá nhân, tổ chức đều phải tuân thủ.

Giáo dục chính trị tư tưởng nhằm khơi dậy, phát huy ở SV tinh thần dân tộc, sức mạnh vươn lên trong học tập và rèn luyện. Tinh thần yêu nước, tự hào dân tộc là một động lực to lớn thúc đẩy mạnh mẽ hành động của con người Việt Nam trong quá trình xây dựng một đất nước giàu mạnh, dân chủ, công bằng, văn minh và bảo vệ vững chắc Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa. Với tinh thần yêu nước, lòng tự hào dân tộc, SV sẽ có ý thức trân trọng, kế thừa và phát huy truyền thống tốt đẹp của dân tộc, truyền thống vẻ vang của Đảng, đồng thời tiếp thu những tinh hoa của văn hóa, văn minh nhân loại, những thành tựu của khoa học, công nghệ hiện đại. Nhận thức chính trị đúng đắn sẽ giúp SV có được động cơ, thái độ tích cực trong học tập nhằm lĩnh hội tri thức chuyên môn, kỹ năng nghề nghiệp, đồng thời tham gia các phong trào do Đoàn, Hội, các phong trào, hoạt động xã hội. Tình hình thế giới và trong nước hiện nay đang có những diễn biến phức tạp. Quá trình toàn cầu hóa, cuộc cách mạng công nghiệp 4.0 đã và đang có những ảnh hưởng, tác động mạnh mẽ mọi đến quốc gia, dân tộc và trên tất cả các lĩnh vực của đời sống xã hội. Trong quá trình phát triển kinh tế thị trường và hội nhập quốc tế, bên cạnh những thuận lợi, tích cực, xuất hiện những khó khăn, tiêu cực. Chính vì vậy, cần tăng cường giáo dục chính trị tư tưởng cho SV, giúp SV nâng cao phẩm chất chính trị, đạo đức cách mạng, giữ vững lập trường tư tưởng, bản lĩnh chính trị trong tình hình mới.

2.2. Một số nguyên nhân ảnh hưởng đến công tác giáo dục chính trị tư tưởng

Một là, Cuộc cách mạng công nghiệp lần thứ tư đang tác động sâu rộng tới nhận thức, cơ cấu kinh tế, thể chế chính trị, quan hệ giữa các dân tộc, tạo ra những cơ hội và những thách thức đối với mỗi quốc gia trong thời đại ngày nay. Sự phát triển nhanh chóng của cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ tư thời gian qua cũng dẫn tới sự gia tăng các hình thức và mức độ phức tạp của loại hình tội phạm công nghệ cao,... tác động không nhỏ tới an ninh chính trị trong nước và thế giới, bởi Việt Nam là có tỷ lệ người sử dụng internet cao trên thế giới. Giáo dục tư tưởng, quan điểm, lối

sống văn hóa cho SV Việt Nam trước tác động của cách mạng 4.0 không cho thế hệ trẻ, rơi vào thế giới “ảo”, lối sống “ảo”,.... Cách mạng 4.0 rất dễ làm cho con người bị “thôi miên”, không phân biệt được cái đúng và cái sai, cái tốt và cái xấu, cái thực và cái hư cái dân tộc và cái phi dân tộc trước thế giới mới, xa lạ - thế giới “ảo”. Đặc biệt sự xuất hiện những hiện tượng mới lạ, như: đồng tiền “ảo”; thanh toán “ảo”; kinh doanh “ảo”, lối sống “ảo” càng kích thích thế hệ trẻ khó có thể thoát ra sự u mê, vô định, môi trường văn hóa cộng đồng, xã hội mờ nhạt dần. Cách mạng 4.0 có xu hướng pha loãng quan hệ, sự ứng xử văn hóa, đạo đức trong cộng đồng.

Hai là, giáo dục chính trị tư tưởng được tổ chức dưới nhiều hình thức trực tiếp trên nhà trường hoặc trực tuyến qua các ứng dụng nhưng hiệu quả chưa cao, còn mang tính hình thức, không liên tục. Phương pháp truyền tải chưa thật sự khoa học, logic dẫn tới SV có biểu hiện không tập trung, hứng thú.

Ba là, trong các trường đại học, phòng công tác chính trị SV, Đoàn thanh niên, Hội SV là những đơn vị, tổ chức giữ vai trò quan trọng trong việc triển khai các hoạt động liên quan đến công tác giáo dục chính trị, tư tưởng cho SV. Tuy nhiên, hiện nay, đội ngũ cán bộ phòng công tác chính trị của các trường chưa được đào tạo nhiều về chuyên môn, nghiệp vụ công tác chính trị, tư tưởng vì thế chưa theo kịp yêu cầu của công tác giáo dục chính trị, tư tưởng trong điều kiện mới. Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh là tổ chức chính trị của SV, là người bạn để hướng SV đi đúng hướng mà Đảng tin tưởng lựa chọn. Tuy nhiên, trong thực tế, cán bộ công tác trong tổ chức Đoàn phần lớn từ những chuyên ngành khác, vì thế dẫn đến việc hạn chế về kiến thức, trình độ lý luận và kỹ năng truyền đạt. Đặc biệt, có một bộ phận cán bộ Đoàn xem công việc đó là tạm thời, vì thế đã ảnh hưởng lớn đến chất lượng cũng như hiệu quả khi thực hiện nhiệm vụ.

Bốn là, việc rèn luyện duy trì kỷ luật còn chưa thực sự nghiêm túc dẫn đến SV chai lì, thờ ơ trong việc chấp hành kỷ luật của nhà trường, tạo kẽ hở để SV có những biểu hiện vi phạm nội quy.

Năm là, tác động từ môi trường chính trị - xã hội của các trường đại học, cao đẳng ở nước ta hiện nay. Bên cạnh những thuận lợi, môi trường chính trị - xã hội của các trường đại học, cao đẳng

còn có hạn chế, bất cập, tác động tiêu cực đến ý thức chính trị của SV ở nước ta hiện nay. Tại một số trường đại học, cao đẳng, công tác nắm bắt, định hướng dư luận SV ở một số thời điểm, một số đơn vị chưa được quan tâm; việc xử lý, giải quyết các tình huống mới, phát sinh còn chậm, lúng túng. Các hoạt động tạo môi trường để SV học tập, sáng tạo, nghiên cứu khoa học ở nhiều nơi chưa có nhiều đột phá, chưa tận dụng được nguồn lực và tiềm năng của SV. Đặc biệt, còn có “một bộ phận nhà giáo và cán bộ quản lý giáo dục chưa theo kịp yêu cầu đổi mới và phát triển giáo dục, thiếu tâm huyết, thậm chí vi phạm đạo đức nghề nghiệp”.

2.3. Đề xuất một số giải pháp nâng cao giáo dục chính trị tư tưởng cho SV.

Để nâng cao chất lượng hiệu quả công tác giáo dục chính trị tư tưởng cho SV trong tình hình mới cần tập trung vào các giải pháp cơ bản sau:

Một là, chú trọng xây dựng môi trường học đường lành mạnh để tác động thuận lợi đến việc giáo dục chính trị tư tưởng cho SV

Đây là biện pháp quan trọng trong việc nâng cao chất lượng, hiệu quả giáo dục chính trị tư tưởng, nó tạo ra động lực thuận lợi cho việc hình thành, phát triển nhân cách SV. Do đó cần xây dựng môi quan hệ chuẩn mực trong nhà trường, đặc biệt là mối quan hệ giữa giảng viên và SV. Để thực hiện hiệu quả nhiệm vụ giáo dục, người giảng viên phải có năng lực, phẩm chất cao, có lòng yêu nghề, yêu quý SV. Phải làm gương cho SV về ý thức chính trị và tư tưởng. Xây dựng môi trường văn hóa trong nhà trường thông qua các buổi tọa đàm, hoạt động đoàn thể, thông qua xây dựng cảnh quan tự nhiên mang tính nhân văn, nhằm bồi dưỡng tâm lý, tình cảm cao đẹp.

Tăng cường trật tự kỷ luật, xây dựng cùng cố nề nếp, phấn đấu để mọi hoạt động của nhà trường đều có tác dụng thiết thực và sâu sắc đối với SV. Việc lành mạnh hóa môi trường học đường tạo dư luận xã hội phê phán những biểu hiện sai sẽ có tác dụng củng cố tinh thần hiếu học, đoàn kết, có niềm tin về sự phấn đấu. Tổ chức tốt việc tổng kết giáo dục chính trị tư tưởng, biểu dương những SV xuất sắc điển hình trong học tập, nghiên cứu khoa học và các phong trào tình nguyện. Mạnh dạn chỉ ra các hạn chế, khó khăn trong quá trình triển khai các phong trào.

Hai là, đẩy mạnh công tác tuyên truyền, nâng

cao nhận thức trách nhiệm, của các tổ chức trong việc giáo dục chính trị tư tưởng cho SV

Nâng cao giáo dục chính trị tư tưởng cho SV là nhiệm vụ cơ bản, cần thiết hiện nay. Các cấp ủy đảng, ban giám hiệu các trường cần đưa ra những chủ trương, giải pháp cụ thể gắn với đặc điểm điều kiện từng trường. Thông qua hoạt động của Phòng Công tác SV, Đoàn thanh niên, Hội SV và các phương tiện truyền thông đại chúng, các trang mạng xã hội để nâng cao vai trò, tính tích cực của các tổ chức này trong việc giáo dục chính trị tư tưởng. Chú trọng nâng cao phẩm chất, năng lực hoạt động của các bộ Đoàn, cán bộ Hội để có thể nắm bắt thực chất diễn biến tư tưởng, tình cảm của đoàn viên SV chính xác và tìm ra giải pháp khả thi để giáo dục, rèn luyện định hướng cho học sống có lý tưởng, hoài bão, sẵn sàng vượt khó khăn.

Các tổ chức Đoàn thanh niên, Hội SV cần có những nội dung và hình thức giáo dục chính trị tư tưởng phong phú, sinh động.

Đội ngũ giảng viên dạy các môn lý luận chính trị là lực lượng có vai trò quan trọng, trực tiếp truyền đạt nhiều nội dung để giáo dục chính trị tư tưởng, vì vậy đội ngũ giảng viên phải trở thành những tấm gương để SV noi theo.

Ba là, cụ thể hóa phương pháp và hình thức giáo dục chính trị tư tưởng cho phù hợp với từng đối tượng SV. Trong điều kiện hiện nay, sự phát triển của công nghệ thông tin nhanh chóng, các phần mềm hỗ trợ người dạy, người học phong phú và đa dạng tạo điều kiện thuận lợi cho giảng viên và SV tiếp cận, nên việc vận dụng các phần mềm hỗ trợ giảng dạy sẽ tạo ra các cách truyền đạt nội dung đến SV được sinh động, dễ hiểu và gây hứng thú cho người học. Khi SV hứng thú thì các nội dung sẽ được tiếp thu nhanh chóng và chính xác vận dụng vào thực tiễn. Hoặc thông qua các hình thức tổ chức học ngoại khóa, lồng ghép các nội dung giáo dục chính trị tư tưởng trong các hoạt động văn nghệ, phong trào hoạt động của SV, tăng cường các chương trình đưa SV đi thăm quan các di tích lịch sử. đặc biệt tăng cường học tập và làm theo tư tưởng đạo đức Hồ Chí Minh.

Bốn là, Phát huy tính chủ động của SV trong việc tự học, tu dưỡng, rèn luyện theo tư tưởng đạo đức Hồ Chí Minh.

Trong điều kiện hiện nay, để thực hiện hiệu quả giải pháp này cần phải tăng cường giáo dục, động

viên, thuyết phục để mọi SV hiểu rằng trong bối cảnh hội nhập quốc tế, SV chỉ có thể khẳng định mình và góp phần lớn sức lực cho sự phát triển của đất nước khi bản thân họ biết tích cực, tự giác, chủ động trong việc tự học, tu dưỡng, rèn luyện những phẩm chất đạo đức cách mạng, đây cũng là nền tảng quan trọng để hình thành những bản chất bên trong nhân cách của chính bản thân họ. Tính tự giác, tích cực trong tự học tập, tu dưỡng rèn luyện đạo đức của mỗi SV được thể hiện ở tinh thần ham học, tu dưỡng, rèn luyện cầu tiến bộ. SV cần nhận thức rõ việc học tập để tiến bộ là nhiệm vụ thường xuyên,

liên tục, suốt đời. Tính tự giác học tập tu dưỡng, rèn luyện đạo đức đòi hỏi tính cầu thị, tự ghép mình vào tổ chức, nghiêm túc tự phê bình, hạn chế khuyết điểm.

III. KẾT LUẬN

SV là lực lượng xã hội to lớn đang trưởng thành và sẽ trở thành chủ nhân tương lai của nước nhà. Đây là nguồn lực cơ bản của sự phát triển kinh tế, xã hội. Để đáp ứng nhiệm vụ đó đòi hỏi SV không chỉ giỏi chuyên môn, vững tay nghề mà còn phải ý thức chính trị tư tưởng đúng đắn, bản lĩnh chính trị vững vàng để vượt qua mọi khó khăn, thử thách.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII, Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật Hà Nội, 2021, t. I, tr. 103, 168

BCH Trung ương Đoàn TNCS HỒ CHÍ MINH, *Chương trình hành động của Đoàn TNCS Hồ Chí Minh thực hiện chỉ thị số 42-CT/TW của ban bí thư trung ương Đảng về “Tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống văn hóa cho thế hệ trẻ giai đoạn 2015-2030”*

Đảng cộng sản Việt Nam (2016), *Văn kiện đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XII*, Hà Nội. 2016

Kết luận số 94-KL/TW, ngày 28-3-2014, của Ban Bí thư, “*Về tiếp tục đổi mới việc học tập lý luận chính trị trong hệ thống giáo dục quốc dân*”